Života jasem a stínem.

Danton, veliká postava francouzské revoluce.

Profesor pařížské university, známý historik "Ústavních dějin francouzské revoluce", vydal právě knihu, věnovanou čtyřem velikým revolučním řečníkům: Mirabeauovi, Vergniaudovi, Dantonovi a Robespierreovi.

Aulard ještě v uvedených svých dějinách pouze Mirabeaua cenil jako velikého, v pravdě geniálního řečníka Revoluce. Ostatní tři nezdáli se mu o nic horší ani lepší než dnešní řečníci francouzští. V novém svém spise však nepokrytě uznává, že Dantonova "výmluvnost byla původnější než Mirabeauova. Roberspierrova a Vergniaudova a že není v celé Revoluci řečníka většího nad tohoto opravdového státníka." Aulard již dávno pokoušel se o úplné vypsání života tohoto muže, a prozatím chce jen "stanoviti některé znaky tohoto slova, v němž oživuje celá Revoluce".

Danton nepsal nikdy, ani soukromě. Stoupaje na řečniště, oddával se docela vnuknutí okamžiku, nepřipraviv si vět, ba ni postupu svých myšlenek. A nikdy se nestaral o to, jak noviny jeho řeči uveřejní. Při této jeho lhostejnosti k své příští slávě stalo se, že se nezachovalo ani jeho arcidílo, obhajovací řeč před revolučním tribunálem, která rozechvěla soudce i porotce a zdolala zvonce předsedův: "Neslyšíte zvonku?" — "Předsedo," odpověděl mu Danton, "hlasu muže, jemuž brániti jest svého života a své cti, dlužno zvítěziti i nad zvukem zvonku." Tento nadlidský hlas slyšely okny davy, shromážděné na břehu Seiny. A posluchačstvo v síni soudní, vesměs řečníku nepřátelské, nebylo s to, aby odolalo pohledu na tohoto muže, zvuku jeho hlasu, pravdě jeho důvodů. Propuklo v potlesk a předseda musil žádati o vydání zvláštního zákona v konventu na umlčení obžalovaného. Myslíte, že kdy výmluvnost dobyla vítězství více překvapujícího?

Danton byl povahy rázné, ba prudké, jejíž překypující bujnost na prvý pohled uváděla v podiv, avšak Danton znal již dávno ukáznění a opanoval své vášně. Tento muž rodiny a krbu žil čistě a skromně a nevěděly o něm jiné lásky, nežli k choti, jiných rozkoší, nežli těch, o něž sdílel se se svými. Dobrý druh ze školy, zůstal takým celý život ke svým přátelům. Dalek nenávisti ke svým nepřátelům, vždycky podával ruku těm, kteří ho napadali nejtížeji. V r. 1829 pravil kdosi Royerovi-Collardovi, jenž znal Dantona osobně, jenž však neměl rád jeho politiku: "Zdá se, že byl Danton povaha krásná?" — "Řekněte: velikomyslná!" zvolal nadšeně chladný doktrinář. Jsa vzdělán klasicky, zvláště Demosthenem, mluvil i plynně anglicky, četl Shakespeara, ba i Vlachy, Tassa, Ariosta a Dantea v originále.

O záhadách náboženských nehloubal; raduje se ze života, nefilosofoval, leda v konečné krisi, smrti v tvář; a zde jasným slovem prohlásil jistotu svého citu: "Můj příbytek brzy v nicotě!" Neliboval si v principech; nevěřil v sociální pravdy; nikdy nepoučuje; své názory i rady odvozuje z pouhé zkušenosti. Ale kdyby byl vycházel jenom z hmatatelných a průkazných fakt, nebyl by působil na své vrstevníky. I ač odmítal boha a nesmrtelnost duše, věřil z pudu ve dvě nepopiratelná božstva: spravedlnost a vlasť. Těmito dvěmi nedokázanými ideami jímá výmluvnost jeho srdce a vede lidi k onomu druhu činnosti, k níž nedovede raditi filosofie prospěchu, totiž k oběti. Sám hotov jest položiti život za zdar Revoluce. "Měl tedy jakousi víru nerozumnou anebo povýšenou nad obyčejný rozum, jíž rozehříval svou řeč a nítil v myslích nadšení a chuť k nesmyslné a božské šlechetnosti, která vedla naše otce k tomu, že umírali pro tuto abstrakci "vlast", a pro tuto chiméru "spravedlnost". Měl tedy také svou morálku; bez morálky nebyl by našel sluchu u lidu, který ve shromáždění nerozumí jazyku prospěchu. Ale neusiluje o to, aby napravil člověka vnitřního. Poslanci konventu nejsou mu profesory mravovědy. Dostáli své úloze, rozřešiti okamžité nesnáze, zahnali-li nepřítele, dali-li Francii svobodu a neodvislost. Není proto schovatelem pravověří jako Robespierre: "Nechci, abyste lichotili straně té spíše než oné, nýbrž abyste hlásali jednotu." "Vás, kteří mne unavujete svými osobními spory, místo abyste se obírali blahem republiky, všecky vás zavrhuji jako zrádce vlasti; všecky vás stavím do jedné řady." Káže-li Robespierre ctnost, Danton mluví o Francii: "Francie veškerá neví již v koho vkládati důvěru." Vlast není pro něho smýšlené sjednocení duší, majících pravdu v držení. Vlastí jsou mu osoby, města, půda, Paříž, Arcis nad Albou, Francie, jíž nelze opustiti: "Cožpak se odnáší vlast na podešvích střevíců?" řekl těm, kdož mu radili k útěku před zatčením. Ještě žijí jeho slova: "Poplašný zvon, na nějž bijí, není voláním do zbraně, toť salva na nepřátelské vlasti. Abychom je přemohli, třeba nám od odvahy, odvahy zas a zas, a Francie jest zachráněna." "Vypravme Francii na pochod a půjdeme se slávou k potomstvu." O jednotě země mluví bez mysticismu: "Nikdo z nás nepřísluší k tomu nebo onomu okresu, náleží veškeré Francii." Nezbožňuje lid; stýká se s ním na ulici, rozmlouvá s ním přátelsky. Uměl tedy mluviti k srdcím svých spoluobčanů, třebaže pravil kdysi: "Nic nežádám od od vašeho nadšení, ale vše na vašem rozumu." Radí-li k některému opatření, činí tak způsobem, že je lze hned provésti. Tak když jde o to, zrevolucionovati Holandsko, dí: "Dělejte, aby odjeli vaši komisaři; ať odjedou tento večer, tuto noc." Takto nejen dodává konventu chuť k pohotovosti, ale také upokojuje mysli, polekané posledními porážkami; odnímá lidem čas k rozvažování, k zmalomyslnění; neustále vyplňuje novými činy prázdnotu, kteron tolik nezdarů způsobilo v srdcích. Tato dovedná politika nenechávala národu ani chvilky k pochybnostem; a pokud tato všemohoucnost trvala, byla Francie šťastna, neboť nepřestala jednati.

Jedni vyhlašovali ho za teroristu, druzí za umírněnce, ba za zpátečníka. Marat chválil krvavé zářiové řeže uvězněných royalistů. Girondini je omlouval, Danton vyslovil se o nich takto s tribuny: "Protože odvážili se v tomto shromáždění připomenouti krvavé dny, nad nimiž lkal každý dobrý občan, řku já, že, kdyby tehdy bylo soudné stolice, lid, jemuž tak často, tak krutě vytýkali tyto dny, nebyl by je byl krví potřísnil; dím, a přisvědčí mi všichni, kdož byli svědky těchto hnutí, že nebyla žádná moc lidská s to, aby zarazila překypění národní pomsty." Není však mužem, jenž by svrhoval se sebe zodpovědnost. Sám navrhl zřízení revolučního tribunálu. Ač miloval osoby Girondinů a vážil si jejich nadání, odsuzoval jejich politiku a v zájem veřejném byl pro odstranění jejich. Zda však je určil na popraviště? Marat před souzením Girondy šel k Dantonovi: "Byl nemocen," vypravuje, "za dvě minuty jsem poznal, že nemoc jeho byla hluboká bolest a veliké zděšení z toho, co se připravovalo." "Nemohu je zachrániti," byla jeho první slova, a veliké slzy řinuly se po tváři, jejíž tvar mohl by představovati tvář Tatara; ještě mu zbývala přece jakási naděje, že zachrání Vergniauda a Ducosa.

Vrstevníci nazývali Dantona Mirabeauem chátry. Ku podivu však nelze z jeho řečnických prací vybrati jediné slovo ožehavé nebo hrubé, ba ani nemístné. Byl neúprosným strážcem parlamentárních mravů. Nechuť spisovatelů k jeho řečem pocházela z toho, že zavrhoval pravidla tradiciální rhetoriky. Danton neomezuje svou řeč na jediný předmět; chce najednou odpověděti na všecky obléhající starosti, podati řešení pro všecky nesnáze právě vyskytlé. Jinou, tehdá pohoršlivou odvážností literární Dantonovou bylo, že bez úvodu i bez předběžného naznačení předmětu ihned přistoupil k věci samé. Jasně aniž povýšeným hlasem, jest spisovným heslem Dantonovým. Potlačí-li však zhusta úvod, není to u něho nedbalostí, nýbrž znalou dovedností; chce býti stručný, aby působil tím mocněji. Prý mu scházela logika, dialektika: "Vše, čeho bylo lze se zmocniti pohnutím, toho se zmocnil." To proto, že kolovala řečmi jeho logika tajná, tím vydatnější, že se ukrývala, vedouc mysli skokem k převedenému konání. Účinkem této dialektiky nebylo nabádati k přemýšlení, buditi pochybnosti, naznačovati možnosti; naopak; promíjeti uvažování pro a proti; povstávali a činili, co aby činili, jim řečník radil.

Co do slohu jsou věty Dantonovy krátky, úsečny, spádny. Řeči nezbytné co nejméně slovy, toť cíl tohoto řečníka. Není to jen chvat muže činu, jest to též jemný cit pro ryzí sloh. Danton má v ošklivosti slova ořepaná a líbová. Vyhýbá se květomluvě kvapně vadnoucí. Také jeho obrazy jsou prosty a srdečny, vzaty z všedního života: "Odpověděl jsem La Fayetteovi, že lid jedním rázem smete své nepřátele, bude-li chtíti." O projektu daně na zámožné řekl: "Paříž má přepych a značná bohatství; muže tímto dekretem vymačkáme tuto houbu." "Národ v revoluci jest jako kov, který se vaří a obrozuje se ve výhni; socha svobody není ještě ulita. Tento kov se pění. Nebudete-li bdíti nad pecí, všichni se spálíte." "Jakže! Máte pakou veškerý národ, rozum zabod oporu a ještě jste nepřevrátili světa!?"

Druhdy povznese se a zbožní dvě citů lidových. Nejprve ukáže vlast emigrantům v tvář: "Co jim praví vlast? Nešťastníci! Opustili jste mě v hodinu nebezpečenství; vyvrhuji vás ze svého klína. Nevracejte se na mé území; byla bych vám propastí!" Zosobní svobodu: "Ano, válečné polnice zahlaholí; ano, anděl-zhoubce svobody vyhladí tyto satelity despotismu." Jiné obrazy, řidší však, dokazují, že tento muž vyhlašovaný za barbara, nebyl nepřístupen kráse Revoluce samé v sobě a jako divadla. Přirovnává ji rád k tragedii a posmívaje se soustavě dvou komor, dí ostrovtipně: "Bude jednota místa, času a jednání, a kus zůstane."

Avšak tyto obrazy nikdy nejsou přikrasou, ani dodatečným tvarem jeho myšlenky; jíž nevyslovuje dvakráte. Hledá a podá formuli nejvíce do očí bijící, a jde dále, neopakuje se. Má nechuť k rozebírání a k přívalu slov. Jeho řeči jsou řadou jadrných výroků světlých a silných. Všecka jeho politika takto shrnutá v propovědi, koluje v lidu a utkví v paměti: "Aby se hospodařilo s krví lidí, třeba jejich potu, třeba marnotratnosti". Před revolučním soudem se brání: "Objal bych svého nepřítele pro vlast, kteréž bych dal své tělo shltnouti." "Vše náleží vlasti, když jest vlast v nebezpečí." "Buďme hrozní, válčeme jako lvové." "Ranami z děl třeba oznámiti naši konstituci nepřátelům." "Chceme býti svobodni! Nechceme-li již, zahyňmež, neboť jsme tak přísahali. Chceme-li, dejme se všichni na pochod hájit naší neodvislosti." eeeeesv eyvíesbřjškmeeeech5F'la Dovede vyjádřiti celý filosofický názor jasnými, krátkými slovy: "Buďte jako příroda; hledí na zachování druhu; neohlíží se na jednotlivce." Avšak největší přednost řečnického slohu Dantonova jest, že jeho úsečná síla nakloňuje mysl k činům. Nebylo lze odporovati hlasu řečníka, všecka duše byla rozechvěna zapětsáháním, jako jest tento čaroděj vyvíčeného umění a prostosrdečné dojemnosti: "Lid má jen krev, utrácí ji. Nuže, boháči, utrácejte svá bohatství." Mluví-li o svých protivnících, dává před přívlastky akademickými přednost lidovému a pravdivému přídavnému jménu. U Jakobínů praví o králi zatčeném ve Varennes: "Královské individuum nemůže již býti králem, když jest bídné." "Nemiluji individua Marata."

Avšak i když mluví o sobě, nedbá pravidel řečnických vie. Mirabeau nebo Robespierre někdy též dovolí si mluviti i o své osobě, ale jen jako o bytosti mravní, nikoli jako o osobě přirozené. Danton nemá té ostýchavosti. A s bezpříkladnou smělostí v domovině posměšků kreslí svou vlastní podobu: "Příroda mi dala v úděl athletické tvary a dravou tvář svobody." Mluví o své hlavě Medusině, "která zastraší všecky aristokraty." Posléze před revolučním tribunálem zvolá pyšně: "Mám obličej licoměrníka?" "Nemám žluči, ne z cnosti, ale z temperamentu. Nenávist jest cizí mé povaze. Nepotřebuji ji." "Kdo se bojí pomluvy, není mužem veřejnosti." Před tribunálem potírá obvinění z úplatnosti, vynášeje nikoli svou poctivost, ale ducha svého: "Muži mého rázu jsou nezaplatitelni; na čele jich nesmazatelnými rysy vtištěna pečeť svobody; duch republikánský." "Nikoli ctižádost, ani zištnost neměly moci nade mnou; nikdy neřídily mých skutků; nikdy tyto vášně nezavedly mě, abych poškodil věc veřejnou. všecek vlasti oddán, dal jsem jí v šlechetnou oběť všecko své bytí." "Dva dny zná tribunál Dantona; zítra, jak doufá, usne na klíně slávy. Nikdy o milost nežádal, a spatří ho spěti k popravišti se spokojeností obvyklou klidu a nevinnosti." Ve způsobě takových-to přiznání právě se zachycuje sloh řečníkův. jeho pravý sloh, totiž nejtrvalejší způsob jeho mravní bytosti. Ano, veliký vlastenec byl takový, jakým se ukazoval. mužem zdravého rozumu, mužem nadšeným a mírným, v pravdě mužem lidu, totiž v pravdě národním, terroristou z nutnosti a z předsudku, čistým krví více než bázlivější jeho druzi.

Čin hraje u Dantona první roli. Danton mluví bez přípravy; Snaží se vyvolati veliký účin postrachu nebo nadšení; snaží se však jedny přivésti z rovnováhy za účelem okamžité a horečné činnosti, druhé ohromiti za účelem poslušenství a nečinnosti. Jeho výmluvnost se skládá z rozumu a z obraznosti; ale jest to též tělo, jež mluví k tělu. Tento Stentorský hlas hřímal ve Shromáždění jako dělový výstřel na poplach volající vojáky k průlomu hradebnímu. Jeho obličej mluvil; ba Danton uměl i své mlčení učiniti výmluvným. Nepohnut ve své lavici, vyhrnul svrchní ret s výrazem pohrdy, jenž mu byl vlastní a jaksi děsil; jeho pohled věštil hněv a opovržení, jeho chování přičilo se pohybům jeho tváře a bylo v této podivné směsi klidu a pohnutí viděti, že nepřeruší svého protivníka, protože mu bude snadno odpověděti a potříti ho.

Právě on, jenž nikdy se nevydával za spisovatele, byl by snad největší literární slávou francouzskou, kdyby byl žil, kdyby byl zvítězil, kdyby byly dovolily okolnosti sebrati úplné památky jeho slova.

* * *

Smrt Zdeňky Havlíčkové.

Poslední dvě léta svého života trávila Zdeňka, dcera národního bojovníka Karla Havlíčka, v Německém Brodě. Stařičká její babička, matka Karlova, paní Josefa Havlíčková, vedla tu tichý život v starobylém domě na nároží náměstí a dnešní Tylovy ulice (čís. 19), jehož úzké dvéře byly svědky smutného odvedení Karla Havlíčka do brixenského exilu. Za nimi hned starobylá síň s klenbou, okrášlenou ve středu neumělou růžicí, řada schodů do prvního poschodí, jež několika schody vyvýšeno na straně z náměstí, k památnému bytu Havlíčkovu.

Nebydlel zde již strýc Zdeňčin František, jehož vláda poškodila odnětím koncesse k prodeji soli, čímž padl jeho kupecký obchod, ale bydlela tu sestra Karlova, paní Johanna Pujmanová s dceruškou, a babička, Josefa. Stále viděla před slabým svým zrakem nešťastného Karla a tragický osud jeho rodiny svíral jí srdce. Ke všemu ještě hluchota se dostavila. Byla velmi nábožná. Jedenkrát ve chvíli, kdy meškala v kostele u zpovědi, přihnala se bouře. Náhle zasvítilo bleskem a strašný úder v blízkosti prozradil, že uhodilo do chrámu. Vyvázla v bezpečí, ale sluch jí od té doby nesvědčil. Po městě nescházelo pak řečí, že proto uhodilo do chrámu, že se tam právě zpovídala matka takového neznaboha . . .

Zdeňka zprvu bydlela v pokoji prvním, a když se jí uprázdnil arkýřový, do něhož jí poručník, dr. Brauner, koupil nový žlutý nábytek, přestěhovala se do něho. Vůbec se dr. Brauner od r. 1870 ve svém chování ke Zdeňce valně změnil; netajila se tím v dopisech k paní Brdlíkové do Počátek, přikládala jí to za zásluhu. Nejvíce ji těšilo, že jí koupil krásné piano od Bluethnera za 730 zl. Byl tehdy v Brodě výborný klavírní umělec, pan Čapek, jenž s úspěchem koncertoval ve Varšavě, i bylo radostí Zdeňčinou hráti s ním na čtyři ruce.

V chvíli radosti i žalu byla jí hudba jedinou útěchou: v ní vyžalovala všecky boly, jež svíraly jí srdéčko a v ní jásaly jí všecky radosti, jichž v krátkém jejím žití bylo tak maloučko.

Tak tragicky osud hrál s jejími city. Baron Battaglio, jemuž patřilo její srdce v roku 1867 a jehož láska byla podnětem ke všem těm hanebným pomluvám po celých Čechách, v roce 1872 jako místodržitelský úředník ve Lvově se oženil, hrabě Václav Kounic, jenž Zdeňku marně miloval a jehož ona marně a nevysvětlitelně ctila, odjížděl na cesty do ciziny a Zdeňka tu stála u ztroskotaných nadějí, bezradně, aniž pozorovala, že krutý nepřítel její rodiny, jenž předčasně zničil jí rodiče, zhoubně již ovládá její tělo.

Dr. Brauner s litomyšlským děkanem Šantou usoudili, že několikaletý uchazeč o Zdeňčinu ruku, statkář Antonín Svoboda ze Šnakova, byl by jí vhodným manželem. Po několika nabízeních a radě Braunerově svolila Zdeňka ke sňatku s ním. Ale radostí samostatného života neměla poznati. Souchotiny se ozývaly prudčeji a prudčeji, německobrodskému lékaři, dru. Felixovi, byl už patrn těžký stav Zdeňky. O Hromnicích roku 1872 meškal u ní Svoboda v Brodě a domluvili se spolu o svatbě; Zdeňka činila k ní pilné přípravy, a za tou příčinou odjela 15. března k Braunerovům do Prahy. Cesta ta dopadla nejvýš nešťastně. V dubnu Zdeňka u Braunerů ulehla, dr. Hamerník ji prohlédl, ale právě tak, jako kdysi konstatoval hrozný stav jejího otce, poznal i zde, že je zle. Nařídil odvezení na venkov a dr. Brauner ji odvezl do Roztok, kde jí k opatrování určil od 1. května zvláštní služku. 27. května požádal soud, aby Zdeňku splnoletil, prominuv jí šest měsíců, jež jí scházely do 24 let. Prohlásil, že Zdeňka má se provdati, poněvadž však je churavá, chce se dle lékařovy rady dříve odebrati do lázní; jmění má 600 zl. v cenných papírech, na záložknížce honorář ze Svatoboru a úroky 554 zl. 15 kr., pohledávky za Františkem Havlíčkem 427 zl. 65 kr.; fond pro památku Havlíčkovu, sebraný z národní loterie v r. 1862, činil 33,402 zl. U soudu v Německém Brodě vyslechli Josefu Havlíčkovou i Johannu Pujmanovou o Zdeňce, načež ji soud 18. června splnoletil.

Nešťastná Zdeňka však již klidu neměla. Obrovská povodeň v květnu roku 1872 počala ohrožovat Roztoky a paní Braunerová raději pro Zdeňku zajela a 3. června odvezla ji k babičce do Brodu. Dr. Felix navštěvoval ji nyní každodenně, ale vida trapný stav její, přiměl ji koncem června k sepsání závěti. Piano odkázala Ant. Svobodovi, peníze, jež byly zcela její, totiž 600 zl. po otci a honorář ze Svatoboru, rozdělila mezi děti strýce Jaroše a tety Pujmanové. "Národní dar" dle stanov byl určen k správě "Svatoboru".

O Zdeňčině stavu přesvědčil se ještě dr. Brauner. 17. srpna přijel do Brodu a viděl, že Zdeňka "bez velikého nebezpečí o ničem jednati, nic čísti a nic psáti nesmí, ba ani nemůže." Tak smutně to s ní dopadalo.

20. září 1872, v ranních hodinách, rozhlaholil se v Brodě umíráček. To vyzváněl ubohé Zdeňce, která nedosáhla ani věku 24 let. Nešťastná babička její byla tu svědkem shroucení celé Karlovy rodiny, připadl jí smutný úkol, doprovoditi ji celou ke hrobu. Ty tři dny smutno bylo v Brodě a když sobotní noviny 21. září přinesly o její smrti stručný telegram, byla zpráva ta přijata v Praze s pocity smíšenými. Klepy a pomluvy z r. 1867 vykonaly své dílo, pro "dceru národa" neměly noviny té doby několik vřelých řádek. Jen Neruda napsal v "Národních Listech" v neděli 22. září, v den pohřbu, vřelý feuilleton a v něm vroucí slova: "My přijali sirotu Zdeňku za dceru svou, my ji postavili vysoko v srdci svém, my ji i bohatě pozlatili, byla radostí a pýchou naší — nuž, zde leží na márách ta radost naše; chladná ruka smrti setřela jí růže s tváří, zmrazila její mladý, teplý dech..."

V neděli odpoledne tísnil se k její rakvi celý Německý Brod již od 2. hodiny. Přijelo celé okolí, purkmistři polenský, přibyslavský, ve čtyři hodiny přibyli i dávní druhého jejího otce, stařičký Palacký a F. L. Rieegr, aby se rozžehnali s "dcerou národa". "Sokol" a akademikové uspořádali pohřeb, v němž za vedení sl. Schustlerové kráčelo 24 družiček, jež nešťastné družce zasypaly na hřbitově rakev spoustami bílých květů, když se byl purkmistr Ant. Kalina se Zdeňkou jménem spoluobčanů rozloučil.

* * *

Potom nastala ještě některá jednání úřední, 19. října 1872 učiněn na radnici úmrtní zápis a soud zjistil pozůstalost. Shledal jmění v tomto stavu: skvostů za 39 zl., veř. úpisů státních za 600 zl., šatstva za 82 zl., věcí ložních za 45 zl., nábytku za 153 zl., piano za 500 zl. Dr. Brauner sdělil soudu 4. prosince, že Sbor pro památku Havlíčkovu chce zaplatiti výlohy s nemocí a smrtí Zdeňčinou a proto, aby dědička Pujmanová byla vyzvána k vyúčtování. Stalo se tak v dubnu následujícího roku, a když dr. Brauner dal si přezkoušet účty (za pohřeb 278 zl., lékařův od 5. června do 20. září 750 zl.), byly péčí Sboru zaplaceny.

Zdeňka odpočívá na německobrodském hřbitově společně s dědečkem a s babičkou, která ji následovala v roce 1884. Více jak čtyřicet let přehnalo se přes hrob její od té doby, let, v nichž pamětníci nešťastné dcery slavného Karla Havlíčka mluvili rozmanitě o její cti. Ale možno dnes říci přec jen určitě: kdo nemluvili o ní pěkně, ti jí křivdili; dcera Karla Havlíčka byla svrchovaně nešťastnou, ale zcela čestnou "dcerou národa!"

Bolest v zádech,

na stranách neb na prsou vyžaduje nějaký místní prostředek, který by tam zůstal a hojil v době, kdy nemocný sám zaměstnán by byl svojí denní prací. To je právě, kde Severova Hojivá náplasť (Severa's Healing Plaster) nabízí svoje služby. Jako místní prostředek jest výtečným v léčení revmatismu, ústřele a v různých chorobách, kde povrchní bolesti musí býti odstraněny, chcete-li dosíci úlevy. Cena 25 centů. V lékárnách. Neříkejte však, že chcete něco proti bolení v zádech. Ptejte se vždy o Severovu Hojivou náplast. Nedá-li vám ji váš lékárník, objednejte si ji přímo od W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Ia. — Advertisement.

NAUČÍME VÁS ANGLICKY

poštou v několika měsících. Kurs pozůstává z 50ti úloh, které zasíláme jednu po druhé, jak žák je dokáže vypracovat. Každou zkoušku opravíme a navrátíme. Učíme poctivě a svědomitě methodou úplně novou. Intelligentní Čechové jsou vítáni. Přiložte kolek na odpověď a podáme Vám bližší podrobnosti. **VIKLA BRATŘI, Lonsdale, Minnesota.** — Advertisement

Kdykoliv jste ve městě, zajděte navštívit

ADAMA SLOUPA

elegantní hostinec

v č. 324 - 13. a Harney ul., Omaha

Dr. F. A. Sedláček

OMAHA, NEB.

ÚŘADOVNA: 1270 So. 13th Street proti Hotelu Prague. Tel. Red 4013

RESIDENCE: 1451 So. 11th Street Tel. Douglas 4286.

V ÚŘADOVNĚ od 1 do 4 hod. odpol.

V neděli od 9 do 11 hod. dopol.